

Výklad české deklinace v českých a čínských učebnicích češtiny pro začátečníky (bakalářská práce)

Hanyi Zhang

Ústav bohemistických studií
Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta
Praha 2022
posudek oponenta diplomové práce

Předložená bakalářská práce zkoumá zpracování deklinace v několika vybraných učebnicích češtiny pro cizince. Hlavním cílem práce je však porovnat metodologický přístup českých a čínských autorů učebnic pro jazykovou úroveň A1-A2 s výsledky vlastního šetření provedeného formou dotazníku a zaměřeného na obtížnost osvojování českých paradigmat čínskými studenty. Pro tyto účely autorka podrobila analýze 4 učebnice vydané v ČR a rovněž 4 učebnice vydané v Číně (v práci se chybně uvádí 6 učebnic, neboť autorka opomenula fakt, že učebnice Basic Czech a Čeština pro začátečníky mají dva samostatné díly) a sestavila dotazník obsahující 16 otázek.

Bakalářská práce je členěna do několika kapitol: v prvních dvou teoretických částech se vymezují pojem začátečník podle SERR a deklinační typy v češtině, ve třetí kapitole autorka prezentuje vybrané učebnice. Čtvrtá kapitola přináší výsledky vlastního výzkumu v podobě dotazníku, který vyplnilo 60 čínských studentů češtiny (celý dotazník je součástí přílohy) a v němž autorka zkoumá několik aspektů: stupeň obtížnosti zvládnutí jednotlivých pádů v češtině, preferenci pořadí při jejich výkladu, preferenci horizontálního či vertikálního přístupu při jejich osvojování, vhodnost souhrnné či oddělené prezentace pádových koncovek všech ohebných slovních druhů, zpětnou vazbu studentů na používané učebnice apod. Pátá kapitola nabízí shrnutí výsledků provedeného výzkumu.

BP má celkem promyšlenou strukturu, výzkumná otázka je celkem jasně formulována, teoretická část je do značné míry provázána s částí praktickou. Práce s odbornou terminologií však vykazuje řadu nedostatků, závěry práce nejsou zcela přesvědčivé, autorka v nich jen opakuje již předložené výsledky výzkumu, chybí tedy souhrnný závěr a doporučení. V teoretické části se vyskytuje řada irelevantních informací (např. druhy číslovek a zájmen). Koncepti práce celkově hodnotím známkou C.

Výběr metodologie je v BP dostatečně vysvětlen, prezentace deklinace v sledovaných učebnicích (Tabulka 8, s. 36-37) je velmi přehledná a dobře vypracovaná. Na více místech BP se však vyskytují chyby ve zpracování a interpretaci dat plynoucí většinou z autorčiny nepozornosti a nedbalosti (např. chybné výklady šetření na s. 42: (graf č. 4) Které pády v jednotném čísle pro vás byly nejjednodušší? – „podle hlasů je nejjednodušší dativ (3.33 %)“. Pro většinu respondentů je však nejjednodušší nominativ a vokativ, což už autorka správně uvedla na jiném místě; taky na s. 47: (graf č. 12): „Procenta vertikální prezentace deklinačních paradigmat (43.33 %) a horizontální prezentace deklinačních paradigmat (56.67 %) jsou v zásadě stejná“. Podle uvedených dat je tomu přesně naopak, a navíc nelze říct, že jsou procenta v zásadě stejná. I v tomto bodě práci hodnotím známkou C.

Většina kapitol a podkapitol začíná „in media res“, chybí úvody k jednotlivým výkladům a jejich shrnutí. Použitá odborná literatura není vždy řádně citována a vhodně zapojována do vlastního textu – např. ve výkladu o deklinaci na s. 10-13 někde chybí uvozovky, a to i tam, kde byly použity přímé citace

(bakalariantka na konci odstavce uvádí jen jméno autora, rok vydání publikace a stránku). První citaci (Chen 2019, s. 40) jsem na seznamu uvedené literatury nedohledala, stejně jako citaci na s. 30 (He, 1987, s. 1). He je sice autorem jedné z analyzovaných učebnic, u ní se však uvádí rok vydání 2009. Seznam odborné literatury není ve všech případech uveden striktně abecedně. Po důkladném zvážení i tento aspekt práce hodnotím známkou C.

Pokud jde o formální úroveň práce, zde mám nejvíc připomínek a výhrad. Z hlediska rozsahu a obsahu práci jako celek lze ještě hodnotit kladně, avšak jazykově je práce na velice nízké úrovni, vyskytuje se v ní řada gramatických, pravopisných, formulačních, stylistických či lexikálních chyb, jejichž výčet by zde zabral příliš mnoho prostoru (bakalariantce jej ráda poskytnu). Na mnoha místech BP vykazuje rysy nedbalosti či neznalosti (např. překlep v Obsahu a v textu - s. 17 Pospis; na s. 8 se body f, g, h vyskytují dvakrát za sebou; za podkapitolou 2.4.1 autorka chybně řadí podkapitoly 2.2.2 a 2.2.3 jak v obsahu, tak i v textu; na více místech se nesprávně odkazuje k jiné tabulce či grafu: např. na s. 22 „viz obr. č. 3“ – jde přitom o tabulku č. 3; s. 33: „Podle obr. č 9 můžeme vidět...“ - autorka mluví o učebnici Český jazyk (He), odkazuje přitom na učebnici Čeština pro začátečníky (Li) na s. 28; s. 35: „Podle obr. č 11...“ autorka zde mluví o Učebnici moderní čínštiny (Lutterer), odkazuje přitom na obálku učebnice *Čeština pro začátečníky* 1. a 2. díl (Li, 2009) na s. 30; s. 35: „na obr. č. 11 můžeme vidět slovo „akusativ“ – jde přitom o obr. 16; s. 48: „Podle souhrnu získaného v tabulce 7“ – jde přitom o tabulku č. 8; v BP se vyskytlo 12 grafů (graf 1-12, s. 39-47), v příloze autorka uvádí zcela jiná čísla grafů (graf 14-25) atd. V tomto bodě BP jednoznačně hodnotím známkou D.

Posuzovaná BP se v předložené podobě pohybuje na samé hranici obhajitelnosti. Práce neprošla nezbytnou korekturou, vyskytuje se v ní řada problematických míst, avšak přesto je zřejmé, že bakalariantka při zpracování a analýze nashromážděných dat vyvinula velké úsilí a dospěla k jistým závěrům. Navzdory všem výtkám ji tedy navrhuji k obhajobě, protože koncepčně, a částečně i ryze formálně, do jisté míry splňuje požadavky na BP kladené. Předběžně ji hodnotím známkou **dobře**, která však ve velké míře bude záležet na samotném průběhu obhajoby.

Otázky k obhajobě:

1. Na s. 6 zájmeno *jenž* řadíte mezi tázací i vztažná zájmena. V jednom případě se mýlíte. Co nám můžete říct o zájmenu *jenž*?
2. Na s. 8 uvádíte tři vzory pro deklinaci substantiv. Protože tam chybí „na příklad“, což by implikovalo existenci dalších vzorů, musím Vám položit otázku: kolik je v češtině deklinačních vzorů pro substantiva?
3. Na s. 13 příklad *pěšina polem* chybně nazýváte „predikátem neshodným“. Opravte prosím své tvrzení.
4. Vysvětlíte svými slovy pojem gramatický rod v češtině (mám výhrady k některým tvrzením na s. 16)
5. Dáváte přednost vertikální či horizontální prezentaci pádů při výuce češtiny pro čínské studenty? Zdůvodněte svůj názor.

V Praze dne 31. 8. 2022

PhDr. Ada Adamovičová, Ph.D.

Oponentka BP